

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

BİLGİ BELGE MERKEZİ(BBM)

Döküman Bilgileri

EMO BBM Yayın Kodu	: 40
Makalenin Adı	: Baz İstasyonları ve Bilim Adamı Üzerine Bir Tartışma
Makalenin Yayın Tarihi	: 04/11/2000
Yayın Dili	: Türkçe
Makalenin Konusu	: Baz İstasyonları ve Bilim Adamı
Makalenin Kaynağı	: Cumhuriyet Bilim Teknik, Sayı:711, 04/11/2000
Anahtar Kelimeler	: Baz İstasyonları,Bilim Adamı
Yazar 1	: Levent Sevgi
Yazarlar EMO üyesi ise Sicil No	: 28195

Açıklama

Bu doküman Elektrik Mühendisleri Odası tarafından açık arşiv niteliğinde olarak bilginin paylaşımı ve aktarımı amacı ile eklenmiştir.

Odamız üyeleri kendilerine ait her türlü çalışmayı EMOP/Üye alanında bulunan veri giriş formu aracılığı ile bilgi belge merkezinde yer almasını sağlayabileceklerdir. Ayrıca diğer kişiler çalışmalarını e-posta (bbm@emo.org.tr) yolu ile göndererek de bu işlemin gerçekleşmesini sağlayabileceklerdir. Herhangi bir dergide yayınlanmış akademik çalışmaların dergideki formatı ile aynen yer almaması koşulu ile telif hakları ihlali söz konusu değildir.

Elektrik Mühendisleri Odası Bilgi Belge Merkezi'nde yer alan tüm bilgilerden kaynağı gösterilerek yararlanılabilir.

Bilgi Belge Merkezi'nde bulunan çalışmalardan yararlanıldığında, kullanan kişinin kaynak göstermesi etik açısından gerekli ve zorunludur. Kaynak gösterilmesinde kullanılan çalışmanın adı ve yazarıyla birlikte belgenin URL adresi (http://bbm.emo.org.tr/genel/katalog_detay.php?katalog=2&kayit=40) verilmelidir.

Baz istasyonları ve bilim adamı tanımı üzerine bir tartışma

Cumhuriyet Bilim ve Teknik, 04 Kasım 2000

Doç. Dr. Levent Sevgi

Baz istasyonları konusunda kesin kararları ve yargıları olanlar kendi görüşlerini destekleyen bilim adamlarını namuslu ve dürüst olarak nitelendiriyor...

Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmanın yeni örneklerini yaşıyoruz...

Baz istasyonları konusuna politik ve sosyal yönden yaklaşım bilimsel bir çözüm getirmez.

Güncel bir tartışma konusu olup toplumsal bir sorun halini alan " Cep telefonları, baz istasyonları ve elektromanyetik kirlilik " üzerine 15 Temmuz 2000 tarihli Cumhuriyet Bilim Teknik ekinde, tanımları ve terimleri açıklamaya yönelik bir yazım yayınlanmıştı[1]. Bir ikisi dışında hemen tümü olumlu olan tepkiler aldım.

Yazının yayınlanmasından bu yana değişik radyo-TV programlarında, panellerde, toplantılarda bu konuyla ilgili tartışmalara katıldım. Birkaç dergide daha konunun değişik yönlerini irdeleyen yazılarım yayınlandı[2-5]. Meslek odaları, Tabipler Birliği, Çevre için Hekimler Derneği, üniversite elemanları, kendilerine " semt inisiyatifi " diyen oluşumlar, çevreyi, tüketiciyi korumaya yönelik derneklerin temsilcileri ile değişik tartışmalara katıldım. Bu toplantılarda söylediği her sözcüğü özenle seçen, yanlış anlamaya neden olmamak için vurgulara bile önem veren konuşmacılar yanında insana " bu tümcenin neresini düzeltebilirsiniz ki " dedirten konuşmalara da tanık oldum.

Bu yazının amacı

- ° güncel ve toplumsal hareketlenmeyi ivmelendiren bir konuda düzenlenen toplantılardaki tartışmalardan kesitler sunmak,
- ° konunun özü yanında toplumsal duyarlılık adına tehlikeli bulduğum yaklaşımlardan örnekler vermek,
- ° ve buna bağlı olarak başlıktan da anlaşılacağı üzere bilim adamı tanımı üzerinde tartışma açmaktır.

Paneller genelde bilgilendirmeye dönük olması ve olası çözüm yollarının tartışılması açısından yararlı olmaktadır. Genelde uzmanlar konunun teknik, sosyal, sağlık ve etik boyutlarını güncel veri ve bulgularla işlemektedir. Ancak, özellikle insanların araştırma gereği duymadan fikir sahibi olabilmeleri, önce inanıp sonra inançlarını destekleyen verilerle yetinmeleri ve inandıklarının aynı zamanda genel doğrular olması yönünde bilinçsizce çaba harcayabilmeleri sıkıntı yaratmaktadır. Rahmetli Uğur Mumcu 'nun ısrarla üzerinde durduğu gibi, " bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olan " insanların çoğunlukta olmasının sancıları sürmektedir.

Yaşanmış ve birkaç kez tanık olduğum olaylardan örnekler vereyim:

Baz istasyonları ve sorunlarının tartışıldığı bir panelde "baz istasyonlarının hücresel haberleşme sisteminin gereği olduğunu ve yoğun yerleşim bölgelerinde cep telefonu kullanıcı sayısı arttıkça birbirine komşu daha küçük hücrelerin oluşturulacağını, bunun sonucu baz istasyonu sayısının artacağını, taşrada birkaç bin kişinin yaşadığı bölgelerde yerleşim alanı dışında tek bir kulenin yeterli olabileceğini, ancak örneğin Kadıköy'de Altıyol, Taksim'de İstiklal caddesi gibi on binlerce cep telefonu kullanıcısının bulunabileceği ve uzunluğu bir kilometreyi bile bulmayan benzer caddeler boyunca birkaç baz istasyonu anteni gerekeceğini, bütün bu nedenlerle çek bazını çatımdan benzeri kampanyaların sorunun çözümüne değil, çözümsüzlüğüne yarayacağını, doğru savaşımın yanlış bilgi ve araçlarla bir yere varamayacağını, aslında toplumsal istemin doğru ve denetimli bir planlama ve olası riskler konusunda sağlıklı bilgilendirme olması gerektiğini" vurgulamam, kampanya sahiplerini rahatsız edebilmektedir.

Kanser yapar mı?

Bir diğer olay benzer bir panelde, " baz istasyonları kanser yapar mı?" sorusunun yanıtı üç ayrı uzman tarafından uzun uzun açıklanırken yaşandı. Uzman bir tıp doktoru "bunun istatistiksel ve uzun dönemli çalışmalarla saptanabileceğini, cep telefonlarının henüz birkaç yıllık geçmişi olduğunu, bu konuda konuşabilmek için en az on onbeş yıl geçmesi ve sağlıklı verilerin toplanması gerektiğini ve en önemlisi gözlenen olası kanser artışlarının baz istasyonları ile sağlıklı bir şekilde ilişkilendirmenin gerektiğini" söyledi.

Biyomedikal konusunda tanınmış bir profesör "bugüne dek yapılan çalışmalarda bu yönde veriler ve bulgular bulunmasına karşın bilimsel kanıt düzeyine gelmediğini, bir çalışmanın bilimsel olması için tekrarlanabilir ve tutarlı olması gerektiğini, oysa uzmanların aralarında bu konuda yoğun tartışmaların sürdüğünü" belirtti.

Ben de "konunun uzmanı olmadığımı, ancak sağlıklı ve güvenilir kaynakları sürekli izlediğimi, Dünya Sağlık Örgütü, Uluslararası İyonlaştırmayan Radyasyondan Koruma Kurulu gibi saygın kurumların sürekli güncelledikleri yayınlarında, İnternet sitelerinde bu konulara duyarlı yaklaşarak yer verdiğini ve henüz kanıtlanmış bir sonuçtan söz edilmediğini" aktardım

Bunlara rağmen, konuya politik ve sosyal yönlerden yaklaşan diğer panelistlerin, üstelik uzman olmamalarına ve yanı başlarındaki uzmanların açıklamalarını dinlemelerine karşın " bugün baz istasyonlarının kanser yaptığı kanıtlanmıştır, artık bunu hepimiz biliyoruz " diye söze başlayabilmeleri ürkütücüdür.

Bir yandan "biz çok gördük, artık bilime de bilim adamlarına da inanmıyoruz, söyledikleri ortada, birbirini tutmuyor" diyebilmeleri ama ardından konuşmalarını bilimsel çalışmalardan, inançları doğrultusunda sonuçlar açıklayan uzmanlara dayanarak sürdürmeleri onlara çelişkili gelmeyebilmektedir.

Benim görüşümü destekliyorsan dürüstsün!

Yaşadığım bir diğer örnek; uzman olmayan ancak politik, sosyal içerikli konuşmalar yapan kişilerin kendi görüşleri doğrultusunda konuşan, görüş bildiren

uzmanları namuslu, cesur, diğerlerini ise kolayca holdinglerin sözcüleri yada korkak ilan edip, "namuslu bilim adamı da var, namussuz da, onurlusu da var, onursuzu da" diyebilmeleridir.

Güzel ve umutlandırıcı olan nokta, bu tür panellere katılanların öncelikle bilgiye susamış olmaları ve olumsuzluklar ne olursa olsun bilgi vermeye hazır insanlara güvendiklerini göstermeleridir.

Bilim adamı kimdir?

Bu tür konuşmaların geçtiği toplantılarda ısrarla ve altını çizerek şu konuşmayı yapmaktayım:

" Lütfen konuşmalarımıza özen gösterelim ve tanımları doğru ve yerli yerinde kullanalım. Bilim adamının namussuzu olmaz, namussuz da bilim adamı olmaz. Bilim adamı onurludur, onursuz bir kişi bilim adamı olamaz. Doçent, profesör gibi akademisyenlerle, konusunun uzmanı kişilerle bilim adamlığı bir değildir. Her akademisyen konusunda az ya da çok uzmandır, her araştırmacı konusunda uzman olabilir ancak her akademisyen her uzman bilim adamı değildir. Bir ülkede binlerce akademisyen, uzman olabilir ama hiç bilim adamı olmayabilir ya da bir elin parmağını geçmeyebilir. Her okumuş aydın değildir, aydın olmanın da tarihsel sorumluluğu vardır. Benzer şekilde her akademisyen ya da araştırmacı da bilim adamı olmayabilir. Akademisyenlerin (doçentlik, profesörlük, vb) unvanlarını kurumlar verir. Örneğin, ülkemizde doçent olabilmek Üniversitelerarası Kurul'un düzenlediği bir süreçtir. Ancak, bilim adamlığı unvanını hiçbir kurum veremez. Bir kişiye bilim adamı ünvanını toplum verir, tarih verir. Bu nedenle, toplumun her kesiminde olduğu gibi, akademisyenler ve uzmanlar arasında da sahtekâr profesör olabilir, namussuz doçent olabilir, onursuz uzman olabilir. Ancak sahtekâr bilim adamı olmaz, onursuz bilim adamı olmaz. Sahtekâr, onursuz ve namussuz insanlar ne denli uzman olurlarsa olsunlar bilim adamı olamazlar. Tarih ve toplum onlara bu ünvanı vermez.

Sadece baz istasyonları ve sorunları için değil bütün sorunların çözümü bilimden, eğitimden geçer. Uzmanlara güvenmeyebilirsiniz, ama bilime sahip çıkmadıkça, inadına eğitim demedikçe sorunları çözmek bir yana daha da yumak haline getiririz ."

Ne dersiniz, tartışmaya değer bir konu değil mi?

** Bilim adamı ile kadın - erkek ayrımı düşünmeden tüm bilim insanları kastedilmektedir. Her ne kadar bilim insanı daha uygun görünse de yazıda yaygın kullanımı nedeniyle bilim adamı deyişi kullanılmıştır.*

Doç. Dr. Levent Sevgi

İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Savunma Teknolojileri Paketi

Kaynaklar

[1] L. Sevgi, "Elektromanyetik Kirlilik, Cep Telefonları ve Baz İstasyonları", Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi, 18 Temmuz 2000

[2] L. Sevgi, "Elektromanyetik Kirlilik ve EMC mühendisliği - I", TÜBİTAK-MAM Teknolojik İşbirliği Dergisi, Nisan 2000

- [3] L. Sevgi, "Elektromanyetik Kirlilik ve EMC mühendisliği - II", TÜBİTAK-MAM Teknolojik İşbirliği, Dergisi, Temmuz 2000
- [4] L. Sevgi, "Elektromanyetik Kirlilik, Cep Telefonları ve Baz İstasyonları", EMO İstanbul Şubesi Bülteni, Ocak-Temmuz 2000
- [5] L. Sevgi, "Elektromanyetik Kirlilik, Cep Telefonları ve Baz İstasyonları", EMO Merkez Özel Sayısı, Ağustos 2000